# SENY I RAUXA

NOTÍCIA DE
L'ARQUITECTURA
CATALANA

NOTICIA DE
LA ARQUITECTURA
CATALANA

AN ACCOUNT
OF CATALAN
ARCHITECTURE

AN ACCOUNT
OF CATALAN
ARCHITECTURE

NOTICIA DE
LA ARQUITECTURA
CATALANA

NOTÍCIA DE
L'ARQUITECTURA
CATALANA

SENY I RAUXA

DHub Disseny Hub Barcelona

Barcelona

**Seny i rauxa**

Exposició produïda
pel Disseny Hub Barcelona.

Exposición producida por
el Disseny Hub Barcelona.

Exhibition produced
by Disseny Hub Barcelona.

SENY
I RAUXA

## Seny i rauxa

Dins el marc de:
Dins el marc de:
Dins el marc de:

Barcelona 2026 Capital Mundial de l'Arquitectura

Patrocinadors:
Patrocinadores:
Sponsor:

TECHNAL · LAMP Worktitude for light · GEZE · IRIS CERAMICA GROUP

## Crèdits/Créditos/Credits


**Edita**
**Edita**
**Published by**
Ajuntament de Barcelona
Institut de Cultura de Barcelona
Disseny Hub Barcelona

**President de l'Institut de Cultura de Barcelona**
**Presidente del Institut de Cultura de Barcelona**
**President of the Barcelona Institute of Culture**
Jaume Collboni Cuadrado
**Regidor de Cultura i Indústries Creatives**
**Regidor de Cultura e Indústrias Creativas**
**Councillor for Culture and Creative Industries**
Xavier Marcé Carol
**Gerent de l'Institut de Cultura de Barcelona**
**Gerente del Institut de Cultura de Barcelona**
**Manager of the Barcelona Instituteof Culture**
Oriol Martí Sambola
**Consell d'Edicions i Publicacions de l'Ajuntament de Barcelona**
**Consejo de Ediciones y Publicaciones del Ayuntamiento de Barcelona**
**Editorial and Publishing Councilof the City of Barcelona**
Xavier Marcé Carol, Gemma Arau Ceballos, Maria Buhigas San José, Ferran Burguillos Martínez, Núria Costa Galobart, Mireia Escobar Costa, Sonia Fuertes Ledesma, Oriol Martí Sambola, Lluís Mauri Roldán, Àlex Montes Flotats, Jaume Muñoz Jofre, Joan Ramon Riera Alemany, Pilar Roca i Viola, Miquel Rodríguez Planas, Edgar Rovira Sebastià, Montserrat Surroca Comas i Anna Giralt Brunet.
**Directora de Comunicació**
**Directora de Comunicación**
**Communication director**
Pilar Roca i Viola

**Directora de Serveis Editorials**
**Directora de Servicios Editoriales**
**Editorial Services Director**
Núria Costa Galobart
**Direcció de Serveis Editorials**
Passeig de la Zona Franca, 66
08038 Barcelona
tel. 93 402 31 31
www.barcelona.cat/barcelonallibres

**EXPOSICIÓ**
**EXPOSICIÓN**
**EXHIBITION**

**Directora del DHub**
**Directora del DHub**
**DHuB Direction**
Mireia Escobar
**Comissariat**
**Comisariado**
**Curators**
Carme Ribas i Seix
Joan Roig i Duran
**Disseny expositiu**
**Diseño expositivo**
**Exhibition design**
Victoria Garriga
**Disseny gràfic**
**Diseño gráfico**
**Graphic design**
pfp, disseny
**Coordinació**
**Coordinación**
**Coordination**
Alicia de las Heras, Marcos Navarrete, batlleiroig
**Producció i muntatge**
**producción y montaje**
**Production and assembly**
Grop

## Crèdits/Créditos/Credits

CATÀLEG
CATÁLOGO
CATALOGUE

**Edició**
**Edición**
**Edition**
Carme Ribas i Seix
Joan Roig i Duran
**Textos**
**Textos**
**Texts**
Carme Ribas i Seix,
Joan Roig i Duran,
Alexandre Cirici,
Jaume Vicens Vives,
Josep Ferrater Mora,
José Antonio Coderch
de Sentmenat,
Oriol Bohigas Guardiola,
Helio Piñón,
Ignasi de Solà-Morales i Rubió,
Josep Quetglas Riusech,
Xavier Monteys Roig,
Àngela Molina Climent.
**Coordinació editorial**
**Coioirdinación editorial**
**Editorial coordination**
Patricia Altimira Avalos
**Revisió lingüística**
**i traduccions**
**Revisión lingüística**
**y traducciones**
**Proofreading**
**and translation**
Linguaserve
**Disseny i maquetació**
**Diseño y maquetación**
**Design and layout**
pfp, disseny
**Impressió**
**Impresión**
**Printing**
Agpograf

Tots els drets reservats
© de l'edició, Disseny Hub
Barcelona
© dels textos, els seus autors
© de les fotografies, els seus
autors o propietaris

Barcelona, 2026

Disseny Hub Barcelona
Plaça de les Glòries
Catalanes, 37-38
Barcelona 08018
T. 932 566 700
dhub@bcn.cat
dissenyhub.barcelona

ISBN 978-84-9156-711-0
D.L. B 9242-2026
Imprès en paper reciclat 100%

**Carme Ribas i Seix, Joan Roig i Duran**

# SENY I RAUXA

# NOTÍCIA DE L'ARQUITECTURA CATALANA

***Seny i rauxa***
**Noticia de la arquitectura catalana**
**An account of Catalan Architecture**

## Índice/Index

**12** Introducción. Mireia Escobar. **22** Noticia de la arquitectura catalana. Carme Ribas i Seix, Joan Roig i Duran. **37** Arquitectura catalana. Alexandre Cirici. **48** Noticia de Catalunya. Jaume Vicens Vives. **63** Las formas de la vida catalana. Josep Ferrater Mora. **77** No son genios lo que necesitamos ahora. José Antonio Coderch de Sentmenat **102** Una posible "Escuela de Barcelona". Oriol Bohigas Guardiola. **132** Fustración y rearmamento. Helio Piñón. **156** Arquitectura catalana 1990. Ignasi de Solà-Morales i Rubió. **175** Roger de Llúria 35. Josep Quetglas Riusech. **186** *Seny i rauxa,* una exposición. Carme Ribas i Seix, Joan Roig i Duran. **193** Anexo ilustrado. **249** Sentido y sensibilidad. Xavier Monteys Roig. **280** Por fin una dialéctica posible. Àngela Molina Climent. **291** Agradecimientos

**13** Introduction. Mireia Escobar.. **27** An account of Catalan Architecture. Carme Ribas i Seix, Joan Roig i Duran **39** Catalan Architecture. Alexandre Cirici. **53** We, the catalans. Jaume Vicens Vives. **66** The forms of Catalan life. Josep Ferrater Mora. **82** Geniuses are not what we need now. José Antonio Coderch de Sentmenat. **113** A possible 'Barcelona School'. Oriol Bohigas Guardiola. **138** Fustration and rearmament. Helio Piñón. **163** Catalan Architecture 1990. Ignasi de Solà-Morales i Rubió. **178** Roger de Llúria 35. Josep Quetglas Riusech. **189** *Seny i rauxa,* an exhibition. Carme Ribas i Seix, Joan Roig i Duran. **193** illustrated appendix. **253** Sense and sensibility. Xavier Monteys Roig. **286** At last, a possible dialectic. Àngela Molina Climent. **291** Acknowledgements

## Índex

**11** **Introducció**
Mireia Escobar
**15** **Notícia de l'arquitectura catalana**
Carme Ribas i Seix, Joan Roig i Duran
**33** **Arquitectura catalana**
Alexandre Cirici
**41** **Notícia de Catalunya**
Jaume Vicens Vives
**59** **Les formes de la vida catalana**
Josep Ferrater Mora
**69** **No son genis el que necessitem ara**
José Antonio Coderch de Sentmenat
**87** **Una possible "Escola de Barcelona"**
Oriol Bohigas Guardiola
**123** **Fustració i rearmament**
Helio Piñón
**145** **Arquitectura catalana 1990**
Ignasi de Solà-Morales i Rubió
**171** **Roger de Llúria 35**
Josep Quetglas Riusech
**181** **Seny i rauxa, una exposició**
Carme Ribas i Seix, Joan Roig i Duran
**193** **Annex il·lustrat**
**243** **Sentit i sensibilitat**
Xavier Monteys Roig
**273** **Per fi una dialèctica possible**
Àngela Molina Climent
**291** **Agraïments**

**Mireia Escobar**
Directora d'Indústries Creatives
i del Disseny Hub Barcelona





El Disseny Hub Barcelona és, per vocació, un lloc on el disseny es pensa, es qüestiona i es comparteix. Un espai viu de debat i de mirada crítica. I l'arquitectura, entesa com la disciplina que dona forma als espais que habitem i al paisatge que reconeixem com a propi, n'és una part essencial. Per això ens fa una il·lusió especial acollir, en el marc de Barcelona 2026 Capital Mundial de l'Arquitectura, "Seny i rauxa", una exposició que s'atreveix a formular una pregunta tan suggeridora com complexa: hi ha un fil conductor recognoscible al llarg de 150 anys d'arquitectura catalana?

Aquest catàleg és també, per si sol, una peça de pensament. No acompanya només l'exposició, l'eixampla. Al costat del text dels comissaris, s'hi reuneixen veus imprescindibles per entendre el rerefons intel·lectual de l'arquitectura catalana i la densitat del debat que l'ha travessada al llarg del temps. Llegir-les plegades ens permet adonar-nos que la pregunta sobre l'existència d'una escola o d'un esperit propi en l'arquitectura catalana ve de lluny; i que és, precisament, en aquesta persistència, en aquesta conversa que travessa generacions, on rau bona part del seu valor.

Vull agrair sincerament als comissaris la confiança dipositada en el DHub per acollir aquest projecte, així com la feina rigorosa, sensible i plenament compromesa que hi han dedicat. I voldria fer extensiu aquest agraïment a tot l'equip del DHub, als prestadors d'obres, als autors i autores dels textos i a totes les persones que han contribuït a fer-lo possible. Gràcies a aquesta suma d'esforços, dibuixos, plànols, mobles i objectes procedents d'èpoques i contextos molt diversos poden trobar-se aquí amb sentit, amb coherència i amb una força compartida que l'exposició sap fer visible.

## Introducción

El Disseny Hub Barcelona es, por vocación, un lugar donde el diseño se piensa, se cuestiona y se comparte. Un espacio vivo de debate y mirada crítica. Y la arquitectura, entendida como la disciplina que da forma a los espacios que habitamos y al paisaje que reconocemos como propio, es una parte esencial de ello. Por eso nos hace especial ilusión acoger, en el marco de Barcelona 2026 Capital Mundial de la Arquitectura, "Seny i rauxa", una exposición que se atreve a formular una pregunta tan sugerente como compleja: ¿hay un hilo conductor reconocible a lo largo de 150 años de arquitectura catalana?

Este catálogo es también, por sí solo, una pieza de pensamiento. No solo acompaña la exposición, la ensancha. Junto al texto de los comisarios, se reúnen voces imprescindibles para entender el trasfondo intelectual de la arquitectura catalana y la densidad del debate que la ha atravesado a lo largo del tiempo. Leerlas juntas nos permite darnos cuenta de que la pregunta sobre la existencia de una escuela o un espíritu propio en la arquitectura catalana viene de lejos; y que es precisamente en esta persistencia, en esta conversación que atraviesa generaciones, donde reside gran parte de su valor.

Quiero agradecer sinceramente a los comisarios la confianza depositada en el DHub para acoger este proyecto, así como el trabajo riguroso, sensible y plenamente comprometido que le han dedicado. Quisiera hacer extensivo este agradecimiento a todo el equipo del DHub, a los prestadores de obras, a los autores y autoras de los textos y a todas las personas que han contribuido a hacerlo posible. Gracias a esta suma de esfuerzos, dibujos, planos, muebles y objetos procedentes de épocas y contextos muy diversos pueden encontrarse aquí con sentido, con coherencia y con una fuerza compartida que la exposición sabe hacer visible.

**Mireia Escobar**
Directora de Industrias Creativas y del Disseny Hub Barcelona



## Introduction

Disseny Hub Barcelona seeks to be a place for imagining, questioning and sharing design, a living space for debate and critical reflections. And architecture, as the discipline that shapes the spaces we live in and the places we identify with, plays a key role in this mission. That's why, as part of the Barcelona 2026, World Capital of Architecture programme, we're excited to host "Seny i rauxa", an exhibition that dares to ask a question as thought-provoking as it is complex: is there a recognisable guiding thread linking 150 years of Catalan architecture?

This catalogue is also a standalone reflection on the subject. It doesn't merely accompany the exhibition; it expands on it. Alongside the curators' texts, it brings together key voices for understanding the intellectual background of Catalan architecture and the depth of the debates that have shaped it over time. Reading them together shows that the question of whether or not there is a certain school or unique spirit associated with Catalan architecture is a long-standing question indeed, and that much of its value lies precisely in this precisely this enduring, intergenerational conversation.

I would like to sincerely thank the curators for trusting the Disseny Hub to host this project, as well as for their meticulous, thoughtful and deeply engaged work on it. And I would like to extend this gratitude to the whole DHub team, as well as to everyone who lent works, wrote pieces and made it possible. This collective effort has brought together sketches, blueprints, furniture and objects from very different periods and contexts in a meaningful, coherent way with a shared strength that the exhibition brings to life.

**Mireia Escobar**
Director of Creative Industries and of Disseny Hub Barcelona

# NOTÍCIA DE L'ARQUITECTURA CATALANA

CARME RIBAS I SEIX
JOAN ROIG I DURAN

**Notícia de la arquitectura catalana**
**An account of Catalan Architecture**

**Notícia de l'arquitectura catalana**

Carme Ribas i Seix
Joan Roig i Duran

Escriu Alexandre Cirici Pellicer en el seu llibre del 1955 *L'arquitectura catalana:* "Parlar d'arquitectura catalana és parlar d'allò que té de permanent l'art de la construcció als Països Catalans, i també d'allò que té de variable." Segons ell, vincular l'arquitectura catalana no només a un territori específic, sinó també a una manera de fer — aquella que recull el que té de permanent i el que té de variable— és conferir-li una identitat cultural que la singularitza i la personalitza respecte del concepte, més genèric, d'allò que anomenem *arquitectura*.

Quan Cirici parla dels trets que identifiquen l'arquitectura catalana, fa èmfasi principalment en els aspectes físics de la disciplina. En primer lloc n'assenyala els tectònics, fent referencia a l'ús específic de determinats materials, com la pedra picada i la ceràmica, així com a la seva aplicació constructiva: el mur de carreus o la volta ceràmica, altrament dita *a la catalana*. Després n'anomena els compositius, especialment l'horitzontalitat dels paraments i l'ortogonalitat de les plantes, i per acabar, els tipològics, reivindicant aquelles tipologies pròpies del país, des de la masia fins a l'envelat.

Però fins a quin punt aquestes característiques són només específiques de l'art de la construcció i, per tant, independents del context social i econòmic del país, o per contra, estan vinculades de manera indestriable a les condicions històriques, econòmiques i culturals del moment, i són, per tant, el reflex inevitable de la manera de ser de la societat que les produeix?





Si pensem que és així —i la lectura històrica de les arquitectures vernacles d'altres països ens ho corrobora— hauríem de preguntar-nos quines són, més enllà de les físiques i les econòmiques, aquelles característiques capaces de construir els trets fonamentals del caràcter català, i com han influït en la definició de l'arquitectura del país.

No som els primers a fer-nos una pregunta que pretén mirar d'entendre'ns a nosaltres mateixos per definir-nos com a país i com a cultura. Des de finals del segle XIX, amb l'eclosió de la Renaixença, però especialment després de la Guerra Civil, novament en plena redefinició com a país, filòsofs, pensadors, escriptors i poetes han provat d'esbrinar els trets que culturalment ens han caracteritzat.

En el seu llibre del 1960, *Notícia de Catalunya*, Jaume Vicens Vives escriu: "Altres característiques individualitzades de la mentalitat catalana han de concórrer a explicar el mecanisme del nostre comportament col·lectiu, presidit gairebé sempre pel seny i, en determinades ocasions, per la rauxa, perquè no és fàcil d'entendre com podem passar en hores de la més obscura adscripció al món de les realitats minimitzades al botafoc de l'eixelebrament iconoclasta." Aquesta dicotomia entre el seny i la rauxa com a valors intrínsecs de la mentalitat catalana, com bé assenyala Vives, "(…) ha acabat per constituir-se en ressort psicològic del comportament col·lectiu."

Josep Ferrater Mora, en el llibre *Les formes de la vida catalana* (1944), havia anat més enllà i havia establert quatre característiques que, segons ell, configuraven el caràcter dels catalans: la continuïtat, el seny, la mesura i la ironia. Per a Ferrater Mora, la qualitat del seny mai és excloent

ni limitadora: "L'autèntic seny no es limita a perseguir el que és més accessible, les realitats quotidianes immediates; l'autèntic seny, diríem l'ideal de seny, és perseguir el que és just, convenient i correcte, encara que aquesta persecució sigui en alguns instants l'acció més insensata que hom pugui imaginar". I encara va un pas més lluny quan trasllada aquesta versió revisada del seny al món de l'art: "(…) de la mateixa manera que l'art plàstic és sempre a Catalunya una mica artesà, l'artesania és sempre una mica artística. L'imperatiu de l'acabament i de la perfecció sembla ordenar que cap treball manual no es deturi en els límits marcats per la seva utilitat i pel seu ús immediat i pragmàtic". I així, ens obre un camí per començar a comprendre alguna de les aproximacions d'en Cirici que fan confluir ús i ornament en capítols molt concrets com l'evolució de la columna gòtica, el tractament horitzontal dels paraments o l'ortogonalitat de les plantes.

Capítol a part mereix la inclusió del concepte d'ironia, enllaçant-la, potser, amb el desconhort i la melancolia, apuntats per Ramon Llull com a descriptives del caràcter català. La ironia, tan propera a la rauxa, però també al pessimisme, es contraposa a les altres tres característiques —continuïtat, seny i mesura— i evidencia la distància que assenyala, no només Vives sinó també Cirici, entre l'interior del país, la Catalunya vella, rural i introvertida i la del front litoral, comercial i extravertida. Félix de Azúa en el seu article del 1982 "Barcelona es el Titànic" és encara més radical quan escriu que la ironia "(…) es la única virtud del pueblo catalán que ha dado muestras de verdadero talento: la ironía es lo vivificante de Pla, de Foix, de Carner, de Brossa, de Ferrater (…)". Així mateix, Oriol Bohigas, en el seu article del 1969





"Una posible Escuela de Barcelona", publicat a la revista *Arquitectura*, assenyala la ironia com una característica fonamental del grup d'arquitectes que componen aquesta escola, i evidencia en ells "(…) un cierto gusto por las actitudes críticas, por las actitudes irónicas, por las actitudes básicamente inseguras, ambiguas y, hasta nos atreveríamos a decir, francamente cínicas". Però també remarca altres característiques formals i tipològiques que vinculen la seva definició de l'Escola de Barcelona —la composta per Correa i Milá, Clotet i Tusquets, Bonet i Cirici, Bofill, i ell mateix amb Martorell i Mackay— amb les proposades per Cirici en el seu llibre, i que pretenen ser permanents.

Com és que trobem, en l'arquitectura catalana dels anys seixanta, trets característics que la relacionen directament amb actituds de l'art de la construcció que s'endinsen en èpoques pretèrites? Constatar aquest salt temporal corrobora i reforça la idea de permanència: "(…) d'allò que té de permanent l'art de la construcció."

Podríem —com fa Enric Casasses amb la poesia, en el seu llibre *Notícia de la poesia catalana*— establir un arc de continuïtat en l'arquitectura catalana a partir d'uns valors vinculants que perduren al llarg del temps? Si Casasses pot entendre que "(…) el ritme i la dicció —amb tot el que comporten de món mental— d'Ausiàs March són audibles en diversos moments i versos de Riba i de Ferrater, o més clarament en Foix i en els pocs sonets de Vinyoli, i encara més en Estellés i en altres poetes...", podríem entendre nosaltres que hi ha valors en Berenguer de Montagut, el lapidari constructor de Santa Maria del Mar de Barcelona, o en Pere Blai, el mestre d'obres que projecta la nova façana del palau de la Generalitat, que

ressonen en projectes de Domènech i Montaner, MBM o Harquitectes? I si això fos possible, quins serien aquests valors?

La història més recent de l'arquitectura catalana, des de la fundació de l'Escola d'Arquitectura de Barcelona l'any 1875 fins a l'actualitat, sovint s'ha estudiat, tret d'honroses excepcions, a partir d'una cronologia estilística no sempre rigorosa que l'ha fet deutora de la seva relació amb els corrents artístics europeus.

Vincular, per exemple, el Modernisme amb la Secessió vienesa o el noucentisme amb l'*art-déco* parisenc permet ubicar l'arquitectura catalana respecte del panorama europeu, però la desvincula tant del seu propi moment històric com d'una possible continuïtat perdurable, més enllà de l'estil.

Això ha impedit observar-la des de la seva pròpia evolució, és a dir, des de l'evolució deguda als esdeveniments propis del país, malgrat que aquests esdeveniments vinguessin influïts sovint per circumstàncies externes.

La manera com l'economia i les seves fluctuacions han determinat els girs de guió de l'arquitectura catalana es fa entenedora observant i equiparant els moments àlgids en la construcció del país amb els seu enriquiment, originat a partir del colonialisme al llarg del segle XIX.

L'impuls del Modernisme, la consolidació de l'Eixample de Barcelona o l'obertura de la via Laietana parlen d'aquest excés de recursos forans i d'un període de bonança econòmica que la cultura catalana i, per tant, també l'arquitectura aprofiten per al seu creixement.





Però també podem veure aquesta equiparació en èpoques de mancança, com a la postguerra, en què per damunt de la pobresa reneix l'ambició d'internacionalitzar una realitat reclosa i l'aspiració de recuperar les arrels pròpies; i a posteriori, en les actuacions de renovació del país gràcies als primers ajuntaments democràtics, amb l'entusiasme polític que les acompanya i les importants inversions públiques en la consecució de la candidatura olímpica del 1992, que culmina aquest procés de representació —tant en l'àmbit intern com de portes enfora— d'una manera de fer pròpia en l'àmbit de l'arquitectura.

L'interès de l'exposició és assajar de comprovar aquestes hipòtesis. I es presenta revisant la manera de llegir la nostra història, fugint de les lectures cronològiques o estilístiques que solen ser les més habituals. No parla, doncs, de períodes històrics (Mancomunitat, República, postguerra o transició), ni d'estils (Modernisme, noucentisme o avantguardes), sinó que s'ordena per associacions i contrasts —sempre amb el binomi seny i rauxa de fons—, obrint línies de continuïtat que donen peu a una revisió del cànon establert.

L'exposició que amb el títol de "Seny i rauxa. Notícia de l'arquitectura catalana" presentem al Disseny Hub Barcelona té, doncs, un doble objectiu: d'una banda, reunir en un sol espai el que considerem el bo i millor de l'arquitectura catalana de l'últim segle i mig, rescatant-ho dels arxius i magatzems en què sovint està ocult, i de l'altra, construir amb aquest material un relat que faci evident un possible arc de continuïtat, ininterromput i conseqüent, en l'arquitectura catalana.

## NOTICIA DE LA ARQUITECTURA CATALANA

Carme Ribas Seix
y Joan Roig i Duran

Escribe Alexandre Cirici Pellicer en su libro de 1955 *L'arquitectura catalana*: "Hablar de arquitectura catalana es hablar de lo que tiene de permanente el arte de la construcción en los Países Catalanes, y también de lo que tiene de variable". Según él, vincular la arquitectura catalana no solo a un territorio específico sino también a una manera de hacer —aquella que recoge lo que tiene de permanente y lo que tiene de variable— es conferirle una identidad cultural que la singulariza y la personaliza respecto del concepto, más genérico, de lo que llamamos *arquitectura*.

Cuando Cirici habla de los rasgos que identifican la arquitectura catalana, hace énfasis principalmente en los aspectos físicos de la disciplina. En primer lugar señala los tectónicos, haciendo referencia al uso específico de determinados materiales, como la piedra picada y la cerámica, así como a su aplicación constructiva: el muro de sillares o la bóveda cerámica, también denominada *bóveda catalana*. Después menciona los compositivos, especialmente la horizontalidad de los paramentos y la ortogonalidad de las plantas, y, finalmente, los tipológicos, reivindicando aquellas tipologías propias del país, desde la masía hasta el *envelat* o entoldado.

Pero ¿hasta qué punto estas características son sólo específicas del arte de la construcción y, por tanto, independientes del contexto social y económico del país o, por el contrario, están vinculadas de manera inseparable a las condiciones históricas, económicas y culturales del momento y, por lo tanto, son el reflejo inevitable de la forma de ser de la sociedad que las produce?

Si pensamos que es así —y la lectura histórica de las arquitecturas vernáculas de otros países nos lo corrobora— deberíamos preguntarnos cuáles son, más allá de las físicas y las económicas, aquellas características capaces de construir los rasgos fundamentales del carácter catalán y cómo han influido en la definición de la arquitectura del país.

No somos los primeros en hacernos una pregunta que pretende tratar de entendernos a nosotros mismos para definirnos como país y como cultura. Desde





finales del siglo XIX, con la eclosión de la *Renaixença*, pero especialmente después de la Guerra Civil, nuevamente en plena redefinición como país, filósofos, pensadores, escritores y poetas han tratado de averiguar los rasgos que culturalmente nos han caracterizado.

En su libro de 1960, *Notícia de Catalunya*, Jaume Vicens Vives escribe: "Otras características individualizadas de la mentalidad catalana deben concurrir para explicar el mecanismo de nuestro comportamiento colectivo, presidido casi siempre por el *seny* y, en determinadas ocasiones, por la *rauxa*, el arrebato, porque no es fácil entender cómo podemos pasar, en horas, de la más oscura adscripción al mundo de las realidades minimizadas al botafuego del atolondramiento iconoclasta". Esta dicotomía entre el *seny* y la *rauxa* como valores intrínsecos de la mentalidad catalana, como bien señala Vives, "ha acabado por constituirse en resorte psicológico del comportamiento colectivo."

Josep Ferrater i Mora, en el libro *Les formes de la vida catalana* (1944), había ido más allá y había establecido cuatro características que, según él, configuraban el carácter de los catalanes: la continuidad, el *seny*, la mesura y la ironía. Para Ferrater i Mora, la calidad del *seny* nunca es excluyente ni limitadora: "El auténtico *seny* no se limita a perseguir lo que es más accesible, las realidades cotidianas e inmediatas; el auténtico *seny*, lo que sería el ideal del *seny*, es perseguir lo que es justo, conveniente y correcto, aunque esta persecución sea, en algunos momentos, la acción más insensata que pueda imaginarse". Y va todavía un paso más allá cuando traslada esta versión revisada del *seny* al mundo del arte: "(...) de la misma manera que el arte plástico es siempre en Cataluña un poco artesano, su artesanía también es siempre un poco artística. El imperativo de la finalización y de la perfección parece ordenar que ningún trabajo manual se detenga en los límites marcados por su utilidad y por su uso inmediato y pragmático". Y así, nos abre un camino para empezar a comprender alguna de las aproximaciones de Cirici que hacen confluir uso y ornamento en capítulos muy concretos, como la evolución de la columna gótica, el tratamiento horizontal de los paramentos o la ortogonalidad de las plantas.

Capítulo aparte merece la inclusión del concepto de

ironía, que cabe enlazar, quizás, con el desconsuelo y la melancolía, apuntados por Ramon Llull como descriptivos del carácter catalán. La ironía, tan cercana al arrebato (la *rauxa*), pero también al pesimismo, se contrapone a las otras tres características —continuidad, *seny* y mesura— y evidencia la distancia que señala no solo Vives sino también Cirici entre el interior del país, la Cataluña vieja, rural e introvertida, y la del frente litoral, comercial y extrovertida. Félix de Azúa en su artículo de 1982 "Barcelona es el Titanic" es todavía más radical cuando escribe que la ironía "es la única virtud del pueblo catalán que ha dado muestras de verdadero talento: la ironía es lo vivificante de Pla, de Foix, de Carner, de Brossa, de Ferrater (…)".

Asimismo, Oriol Bohigas, en su artículo de 1969 "Una posible 'Escuela de Barcelona'", publicado en la revista *Arquitectura*, señala la ironía como una característica fundamental del grupo de arquitectos que componen dicha escuela, y menciona en ellos "un cierto gusto por las actitudes críticas, por las actitudes irónicas, por las actitudes básicamente inseguras, ambiguas e, incluso nos atreveríamos a decir, francamente cínicas". Pero también destaca otras características formales y tipológicas que vinculan su definición de la Escuela de Barcelona —la compuesta por Correa y Milá, Clotet y Tusquets, Bonet y Cirici, Bofill, y él mismo con Martorell y Mackay— con las propuestas por Cirici en su libro, y pretenden ser permanentes.

¿Cómo puede ser que encontremos, en la arquitectura catalana de los años sesenta, rasgos característicos que la relacionan directamente con actitudes del arte de la construcción que se adentran en épocas pretéritas? Constatar este salto temporal corrobora y refuerza la idea de permanencia: "(…) de lo que tiene de permanente el arte de la construcción".

¿Podríamos establecer —como hace Enric Casasses con la poesía, en su libro *Notícia de la poesia catalana*— un arco de continuidad en la arquitectura catalana a partir de unos valores vinculantes que perduran a lo largo del tiempo? Si Casasses puede entender que "el ritmo y la dicción —con todo lo que comportan de mundo mental— de Ausiàs March son audibles en varios momentos y versos de Riba y





de Ferrater, o más claramente en Foix y en los escasos sonetos de Vinyoli, e incluso más en Estellés y en otros poetas", ¿podríamos entender nosotros que hay valores en Berenguer de Montagut, el lapidario constructor de Santa Maria del Mar de Barcelona, o en Pere Blai, el maestro de obras que proyecta la nueva fachada del palacio de la Generalitat, que resuenan en proyectos de Domènech i Montaner, MBM o Harquitectes? Y, si eso fuera posible, ¿cuáles serían esos valores?

La historia más reciente de la arquitectura catalana, desde la fundación de la Escuela de Arquitectura de Barcelona en 1875 hasta la actualidad, a menudo se ha estudiado, salvo honrosas excepciones, a partir de una cronología estilística no siempre rigurosa que la ha hecho deudora de su relación con las corrientes artísticas europeas.

Vincular, por ejemplo, el Modernismo catalán con la Secesión vienesa o el *noucentisme* con el *art déco* parisino permite ubicar la arquitectura catalana respecto del panorama europeo, pero la desvincula tanto de su propio momento histórico como de una posible continuidad perdurable, más allá del estilo.

Esto ha impedido observarla desde su propia evolución, es decir, desde la evolución debida a los acontecimientos propios del país, a pesar de que estos acontecimientos vinieran influidos frecuentemente por circunstancias externas.

La manera en que la economía y sus fluctuaciones han determinado los giros de guion de la arquitectura catalana se hace comprensible observando y equiparando los momentos álgidos de la construcción del país con su enriquecimiento, originado a partir del colonialismo a lo largo del siglo XIX.

El impulso del Modernismo catalán, la consolidación del Eixample de Barcelona o la apertura de la Vía Laietana hablan de este exceso de recursos foráneos y de un periodo de bonanza económica que la cultura catalana y, por tanto, también la arquitectura aprovechan para su crecimiento.

Pero también podemos ver esta equiparación en épocas de carencia, como en la posguerra, cuando por encima de la pobreza renacen la ambición de internacionalizar una realidad recluida y la aspiración de recuperar las raíces propias; y,

posteriormente, en las actuaciones de renovación del país gracias a los primeros ayuntamientos democráticos, con el entusiasmo político que las acompaña, y las importantes inversiones públicas tras la consecución de la candidatura olímpica de 1992, que culmina este proceso de representación —tanto en el ámbito interno como de puertas afuera— de una forma de actuar propia en el ámbito de la arquitectura.

El interés de la exposición es intentar comprobar estas hipótesis. Y se presenta revisando la forma de leer nuestra historia, huyendo de las lecturas cronológicas o estilísticas, que suelen ser las más habituales. Así pues, no habla de periodos históricos (Mancomunidad, República, posguerra o transición) ni de estilos (Modernismo, *noucentisme* o vanguardias), sino que se ordena por asociaciones y contrastes —siempre con el binomio *seny* y *rauxa* de fondo—, abriendo líneas de continuidad que dan pie a una revisión del canon establecido.

La exposición que presentamos con el título de "*Seny i rauxa*. Noticia de la arquitectura catalana" en el Disseny Hub Barcelona tiene, así, un doble objetivo: por un lado, reunir en un solo espacio aquello que consideramos mejor de la arquitectura catalana del último siglo y medio, rescatándolo de los archivos y almacenes en los que a veces está oculto, y, por otro, construir con ese material un relato que muestre un posible arco de continuidad, ininterrumpido y consecuente, en la arquitectura catalana.





**AN ACCOUNT OF CATALAN ARCHITECTURE**
Carme Ribas Seix and Joan Roig i Duran

Alexandre Cirici Pellicer writes in his 1955 book *L'Arquitectura Catalana* (Catalan Architecture): 'To speak of Catalan architecture is to speak of what endures in the art of building across the Catalan Countries, and also of what is subject to change.' According to him, linking Catalan architecture not only to a specific geographic scope but also to a way of doing things – one that encompasses both permanence and change – means granting it a unique cultural identity that sets it apart from the more generic concept we call *architecture*.

When Cirici refers to the identifying features of Catalan architecture, he emphasises the physical aspects of the discipline. First, he highlights its tectonic elements, referring to the specific use of certain materials, such as cut stone and ceramics, as well as to their application in construction, with structures such as: ashlar walls and ceramic vaults, also known as 'Catalan vaults'. He then turns to compositional aspects, particularly the horizontality of façades and the orthogonality of floor plans, and finally to typological aspects, reclaiming uniquely Catalan building types, from the *masia* (farmhouse) to the *envelat* (marquee).

However, to what extent are these characteristics specific solely to the art of building and therefore independent of the country's social and economic context? Or, on the contrary, are they inextricably linked to the historical, economic and cultural conditions of their time, and thus the inevitable reflection of the society that produces them?

If we assume the latter – and a historical reading of vernacular architecture in other countries would seem to confirm this – we should ask ourselves which characteristics, beyond physical and the economic ones, are capable of shaping the fundamental traits of the Catalan character, and how they have influenced the definition of the country's architecture.

We are not the first to raise a question that seeks to understand ourselves in order to define who we are as a country and as a culture. Since the end of the nineteenth century, with the emergence of the Catalan cultural renaissance known as the Renaixença, and

especially after the Spanish Civil War, once again in the midst of redefining the country, philosophers, thinkers, writers and poets have attempted to identify our defining cultural traits.

In his 1960 book *We, the Catalans*, Jaume Vicens Vives writes: 'Other distinctive features of the Catalan mentality must also help to explain the mechanism of our collective behaviour, governed almost always by *seny* and, on certain occasions, by *rauxa*, for it is not easy to understand how we can go, within a matter of hours, from the darkest adherence to a world of diminished realities to the incendiary blaze of iconoclastic recklessness.' This dichotomy between *seny* and *rauxa* as intrinsic values of the Catalan mentality, as Vives rightly points out, '...has ultimately come to constitute a psychological driving force of collective behaviour.'

Josep Ferrater Mora, in his 1944 book *Les formes de la vida catalana* (The Forms of Catalan Life), went further and identified four characteristics which, in his view, shape the Catalan character: continuity, *seny* (common sense), moderation and irony. For Ferrater Mora, *seny* is never exclusive or restrictive: 'True *seny* is not limited to pursuing what is most accessible, our everyday and immediate realities; true *seny*, the ideal of *seny*, so to speak, is the pursuit of what is just, fitting and correct, even if such pursuit may at times seem the most unreasonable course of action one could imagine.' He goes a step further when he applies this revised understanding of *seny* to the world of art: '(...) just as the plastic arts in Catalonia are always, to some extent, craftsmanlike, so craftsmanship in Catalonia is always, to some extent, artistic. The imperative of completion and perfection seems to dictate that no manual task should stop at the limits set by its utility and its immediate, pragmatic function.' In doing so, he opens a path towards understanding some of Cirici's approaches, which bring together use and ornament in very specific areas, such as the evolution of Gothic columns, the horizontal treatment of façades or the orthogonality of floor plans.

The inclusion of the concept of irony deserves a separate chapter, perhaps linking it to the despondency and melancholy identified by Ramon Llull as descriptive of the Catalan character. Irony, so closely associated with *rauxa* (capriciousness) but also with pessimism, stands in contrast to the other three characteristics – continuity,





*seny* and moderation – and underscores the distance (noted by both Vives and Cirici) between a rural, introverted, interior 'old Catalonia', and the country's commercial, extroverted coastline. Félix de Azúa, in his 1982 article 'Barcelona es el Titánic' (Barcelona is the Titanic), is even more radical when he writes that irony '(...) is the only virtue of the Catalan people that has demonstrated true talent: irony is what gives life to Pla, Foix, Carner, Brossa, Ferrater (…)'.

Likewise, Oriol Bohigas, in his 1969 article 'Una posible Escuela de Barcelona' (A Possible Barcelona School), published in the journal *Arquitectura*, identifies irony as a fundamental characteristic of the group of architects who formed this school, noting in them '…a certain inclination towards critical attitudes, towards irony, towards positions that are fundamentally insecure, ambiguous and, we might even venture to say, openly cynical.' He also highlights other formal and typological characteristics that link his definition of the Barcelona School – comprising Correa and Milà, Clotet and Tusquets, Bonet and Cirici, Bofill and himself together with Martorell and Mackay – with those proposed by Cirici in his book as enduring characteristics. Why is it that in Catalan architecture of the 1960s we encounter characteristic features that link it directly to attitudes in the art of building rooted in earlier periods? Recognising this temporal leap both corroborates and reinforces the idea of permanence: '(...) of what endures in the art of building.'

Could we – as Enric Casasses does with poetry in his book *Notícia de la poesia catalana* (An Account of Catalan Poetry) – trace an arc of continuity in Catalan architecture based on shared, lasting values? If Casasses can argue that '(…) the rhythm and diction of Ausiàs March – and the inner world they represent – can be heard at various moments and in various lines of Riba and Ferrater, or more clearly in Foix and in the few sonnets of Vinyoli, and even more so in Estellés and other poets…', might we likewise suggest that there are also echoes of the values of Berenguer de Montagut, the master builder of Santa Maria del Mar in Barcelona, or Pere Blai, the architect of the new façade of the Palau de la Generalitat, in projects by Domènech i Montaner, MBM or Harquitectes? And if so, what might those values be?

The more recent history of Catalan architecture, from the founding of the

Barcelona School of Architecture in 1875 to the present day, has often been studied – with honourable exceptions – through a stylistic chronology that is not always strictly accurate, making it dependent on its relationship with European artistic movements.

Linking, for example, *Modernisme* with the Vienna Secession or *Noucentisme* with Parisian Art Deco may position Catalan architecture within the European panorama, but it also detaches it from its own historical context and from any possible enduring continuity beyond style.

This has prevented it from being understood in terms of its own evolution, shaped by events within the country itself, even though those events were often influenced by external circumstances.

The way in which the economy and its fluctuations have determined turning points in Catalan architecture becomes clear when we observe how periods of intense construction coincide with the country's enrichment due to nineteenth-century colonialism.

The impetus of *Modernisme*, the consolidation of Barcelona's Eixample and the opening of Via Laietana all reflect this influx of external resources and period of economic prosperity that Catalan culture – and therefore architecture – harnessed in order to grow.

Yet this correlation can also be seen in times of scarcity, such as the post-war period, when, despite poverty, the ambition to internationalise a confined reality re-emerged alongside the aspiration to recover local roots. It can also be seen later in the country's renewal initiatives led by the first democratic city councils, accompanied by political enthusiasm, and the significant public investment made to secure the 1992 Olympic bid, culminating in a process of representation – both internally and abroad – of a distinctive architectural approach.

The aim of the exhibition is to test these hypotheses. It does so by reconsidering our approach to our history, moving away from chronological or stylistic interpretations, which tend to be the most common. It therefore does not focus on historical periods – the Mancomunitat, the Republic, the post-war period or the transition to democracy – nor on styles – *Modernisme*, *Noucentisme* or the avant-gardes – but is structured around associations and contrasts, always with the dichotomy of *seny* and *rauxa* in the background, opening up lines of continuity that invite a reassessment of the established canon.

The exhibition, entitled *Seny i rauxa. Notícia de l'arquitectura catalana*, presented at the Disseny Hub Barcelona, thus has a two-fold objective: first, to bring together the finest examples of Catalan architecture from the past century and a half, rescuing them from the archives and storerooms where they are often hidden; and second, to use these materials to construct a narrative that demonstrates a possible arc of uninterrupted and coherent continuity in Catalan architecture.

# ARQUITECTURA CATALANA

# ALEXANDRE CIRICI

**Arquitectura catalana**
**Catalan Architecture**

**Arquitectura catalana**
Alexandre Cirici

## Capítol I.
## La terra i el treball

Parlar d'arquitectura catalana és parlar d'allò que té de permanent l'art de la construcció als Països Catalans, i també d'allò que té de variable.
Una de les variacions essencials, que no afecta solament la matèria sinó la seva mateixa definició, és la del camp geogràfic sobre el qual s'aplica, ja que la forma de la terra catalana sobre el mapa ha estat bàsicament diferent d'una època a l'altra, i aquesta variació ha afectat l'arquitectura no sols en la seva àrea sinó en el seu mateix caràcter.

Durant quatre-cents anys, des de l'instant en què el país pren fesomia (cap al 800) fins la batalla de Muret (1213), Catalunya és una extensió de territoris agrícoles progressivament afegits a un nucli muntanyenc central.

Destruït el gran país continental que s'havia estès des d'Itàlia fins a Navarra prenent per centres vius els contraforts del Pirineu Oriental, una nova configuració geogràfica va sorgir de la segona expansió del vell nucli: una llarga llenca de terres marítimes continentals, doblada enfront, per unes illes, formant una mena d'anella trencada, base de tot un imperi marítim.

En la primera etapa, el nucli català era eminentment, d'arquitectura en pedra, i es trobava pres entre les vessants del Garona i de l'Ebre, que són terres al·luvials, d'arquitectura de tàpia i rajola.

A la segona etapa, cal adonar-se de la supervivència del vell cor del país, la Catalunya





Vella, aferrat als tipus arquitectònics d'origen muntanyenc, i de la gran extensió de les noves terres conquerides cap al sud i les Illes.

Una vegada constituït el país com a zona marítima és natural que la seva arquitectura hagi perdut la cohesió típica de les formes culturals de continent i hagi pres la fragmentació pròpia de les formes de cultura litoral, sense altre nucli que el mar, cosa que explica la gran varietat dels tipus constructius de Salses a Alacant i de Formentera a Menorca.

## Capítol IV.
## Les proporcions

MODERACIÓ
Hem citat unes característiques hereditàries exposades per Joan Coromines, un tarannà planer que explica la moderació que caracteritza les proporcions de l'arquitectura catalana. I ho diem en el vertader sentit, sense utilitzar el mot *proporcions*, com sovint es fa, per referir-se a les dimensions. Aquestes proporcions poden ésser grans i ultrapassar les mes grans del món en alguns casos, però les proporcions seran sempre moderades, sense que cap dimensió domini sobre les altres, a fi de donar pau i equilibri al conjunt.

HORITZONTALITAT
La moderació, la fidelitat a la terra s'expressen en l'horitzontalitat. Aquesta horitzontalitat es troba no sols en el domini de la màxima dimensió horitzontal sobre la vertical, en la tendència de les formes apaïsades, sinó també en el subratllament de les motllures, en la coberta amb terrassa, en les balustrades terminals i en la absència d'agulles i pinacles.

RITME I MESURA
El ritme de les formes és lent i clar. Moltes vegades hi ha un ritme elemental, com la simple asimetria d'una porta posada en un mur, no ben al centre, sinó un xic al costat, per crear l'equivalent tranquil de l'exoneració d'una cama a les cariàtides gregues.

DIMENSIONS
El fet extraordinari de l'arquitectura catalana és que malgrat ésser pensada en termes de solidesa, de moderació, de pudor, d'humilitat, d'horitzontalitat, de fidelitat a la terra i de tarannà familiar, s'hagi sentit prou robusta per donar a l'espai interior una empremta sense precedents, de tal manera que per les seves dimensions, ha eclipsat durant segles, tota l'arquitectura mundial.
Mentre les grans catedrals franceses donen a les seves naus majors una llum de 12 a 15 metres, l'església del Pi de Barcelona arriba als 16,50 metres; la Catedral de Manresa, als 18, i la de Girona, amb els seus 22,80 metres de llum va ser la nau amb la volta mes ampla del mon fins a l'erecció de Sant Pere de Roma, al segle XVI.





**ARQUITECTURA CATALANA**
ALEXANDRE CIRICI

**Capítulo I.**
**La tierra y el trabajo**
Hablar de arquitectura catalana es hablar de lo que tiene de permanente el arte de la construcción en los Países Catalanes, y también de lo que tiene de variable.

Una de las variaciones esenciales, que no solo afecta a la materia sino a su propia definición, es la del campo geográfico sobre el cual se aplica, puesto que la forma de la tierra catalana sobre el mapa ha sido básicamente diferente de una época a otra, y esta variación ha afectado a la arquitectura no solo en su área sino en su carácter mismo.

Durante cuatrocientos años, desde el instante en que el país adquiere fisonomía (hacia el 800) y hasta la batalla de Muret (1213), Cataluña es una extensión de territorios agrícolas progresivamente añadidos a un núcleo montañoso central.

Destruido el gran país continental que se había extendido desde Italia hasta Navarra tomando como centros vivos las estribaciones del Pirineo Oriental, una nueva configuración geográfica surgió de la segunda expansión del viejo núcleo: una larga faja de tierras marítimas continentales, duplicada enfrente por unas islas, formando una especie de anillo roto, base de todo un imperio marítimo.

En la primera etapa, el núcleo catalán era eminentemente de arquitectura de piedra y se encontraba preso entre las vertientes del Garona y del Ebro, que son tierras aluviales, de arquitectura de tapia y ladrillo.

En la segunda etapa, hay que fijarse en la supervivencia del corazón antiguo del país, la Cataluña Vieja, aferrado a tipos arquitectónicos de origen montañoso, y en la gran extensión de las nuevas tierras conquistadas hacia el sur y las islas.

Una vez constituido el país como zona marítima, resulta natural que su arquitectura haya perdido la cohesión típica de las formas culturales de continente y haya adquirido la fragmentación propia de las formas de cultura litoral, sin otro núcleo que el mar, lo que explica la gran variedad de tipos constructivos de Salses a Alicante y de Formentera a Menorca.

**Capítulo IV.**
**Las proporciones**

MODERACIÓN
Hemos citado unas características hereditarias expuestas por Joan Coromines, un talante sencillo que explica la moderación que caracteriza las proporciones de la arquitectura catalana. Y lo decimos en su verdadero sentido, sin utilizar la palabra *proporciones*, como a menudo se hace, para referirse a las dimensiones. Estas proporciones pueden ser grandes y sobrepasar las mayores del mundo en algunos casos, pero las proporciones serán siempre moderadas, sin que ninguna dimensión domine sobre las otras, para dar paz y equilibrio al conjunto.

HORIZONTALIDAD
La moderación y la fidelidad a la tierra se expresan en la horizontalidad. Esta horizontalidad se encuentra no solo en el dominio de la máxima dimensión horizontal sobre la vertical y en la tendencia de las formas apaisadas, sino también en el subrayado de las molduras, en la cubierta con terraza, en las balaustradas terminales y en la ausencia de agujas y pináculos.

RITMO Y MEDIDA
El ritmo de las formas es lento y claro. Muchas veces hay un ritmo elemental, como la simple asimetría de una puerta puesta en un muro no exactamente en el centro, sino un poco hacia un lado, para crear el equivalente tranquilo de la exoneración sobre una pierna de las cariátides griegas.

DIMENSIONES
El hecho extraordinario de la arquitectura catalana es que, pese a ser planteada en términos de solidez, de moderación, de pudor, de humildad, de horizontalidad, de fidelidad a la tierra y de talante familiar, se haya sentido lo suficientemente robusta como para dar al espacio interior una huella sin precedentes, de manera que, por sus dimensiones, ha eclipsado durante siglos a toda la arquitectura mundial. Mientras que las grandes catedrales francesas dan a sus naves mayores una luz de 12 a 15 metros, la iglesia del Pi de Barcelona llega a los 16,50 metros; la catedral de Manresa, a los 18, y la de Girona, con sus 22,80 metros de luz fue la nave con la bóveda más ancha del mundo hasta la erección de San Pedro de Roma, en el siglo XVI.





**CATALAN ARCHITECTURE**
ALEXANDRE CIRICI

**Chapter I.**
**The land and work**
To speak of Catalan architecture is to speak of what endures in the art of building across the Catalan Countries, and also of what is subject to change.

One of the essential variations, affecting not only the material but its very definition, is that of the geographical area to which it applies, since the shape of Catalan land on the map has differed fundamentally from one period to another, and this variation has influenced architecture not only in its scope but in its very character.

For four hundred years, from the moment the country took shape, around 800, until the Battle of Muret in 1213, Catalonia was an expanse of agricultural territories progressively added to a central mountainous core.

Once the great continental realm that had stretched from Italy to Navarre, with the foothills of the Eastern Pyrenees as its vital centres, had been dismantled, a new geographical configuration emerged from the second expansion of the old core: a long strip of continental maritime lands, facing islands, forming a broken ring of sorts that became the base of an entire maritime empire.

In the first stage, the Catalan core was predominantly stone-built, enclosed between the slopes of the Garonne and the Ebro, which are alluvial lands with rammed earth and brick construction.

In the second stage, one must note the survival of the former heart of the country, Old Catalonia, attached to mountain-based architectural styles, and the vast extension of new lands conquered towards the south and the Islands.

Once the country became established as a maritime zone, it is natural that its architecture should have lost the cohesion typical of continental cultural forms and adopted the fragmentation characteristic of coastal cultures, with no other centre than the sea. This explains the great variety of building types from Salses to Alicante and from Formentera to Menorca.

**Chapter IV.**
**Proportions**

MODERATION
We have cited certain inherited characteristics described by Joan Coromines: a down-to-earth

and steady temperament that explains the moderation characteristic of the proportions of Catalan architecture. We use the word *proportions* in its true sense, not in the way it is often employed to refer merely to dimensions. These dimensions may be large and, in some cases, surpass the greatest in the world, but the proportions will always be moderate, with no single dimension dominating the others, so as to give the whole a sense of calm and balance.

HORIZONTALITY
Moderation and fidelity to the land are expressed through horizontality. This horizontality is evident not only in the predominance of the maximum horizontal dimension over the vertical, in the tendency towards elongated forms, but also in the emphasis on mouldings, in the use of terrace roofs, in terminal balustrades and in the absence of spires and pinnacles.

RHYTHM AND MEASURE
The rhythm of forms is slow and clear. Often there is an elementary rhythm, such as the simple asymmetry of a door set in a wall, not exactly at the centre but slightly to one side, creating the tranquil equivalent of the relaxed leg of a Greek caryatid.

DIMENSIONS
The extraordinary fact about Catalan architecture is that, despite being conceived in terms of solidity, moderation, reserve, humility, horizontality, fidelity to the land and a domestic temperament, it has felt sufficiently robust to shape interior space in an unprecedented way, to such an extent that, by its dimensions, it eclipsed world architecture for centuries. While the great French cathedrals give their main naves a span of 12 to 15 metres, the Church of Santa Maria del Pi in Barcelona reaches 16.50 metres; Manresa Cathedral, 18; and Girona Cathedral, with its 22.80-metre span, was the widest vaulted nave in the world until the construction of St Peter's Basilica in Rome in the sixteenth century.





# NOTÍCIA DE CATALUNYA

# JAUME VICENS VIVES

**Noticia de Catalunya**
**We, the catalans**

**Notícia de Catalunya**
Jaume Vicens Vives

## Capítol 11.
## Els ressorts psicològics col·lectius

LES CONTRACCIONS PSICOLÒGIQUES
No cal rumiar gaire sobre el pregon sentit dels fets que acabem d'analitzar en aquestes planes —actituds socials dels catalans, pactisme, comunitarisme, intervencionisme hispànic, relacions amb el Minotaure i descabdellament dels fenòmens revolucionaris— perquè ressurti amb esclat la paradoxa que informa l'experiència històrica de Catalunya. Aquesta experiència de dissociacions externes i contradiccions internes ha acabat per constituir-se en ressort psicològic del comportament col·lectiu.

D'una banda, si ens examinem nosaltres mateixos des d'un punt de vista favorable, som homes feiners, constructius, reposats, previsors, capaços de trobar fórmules adequades al bon desenvolupament de les relacions privades i públiques. Ningú no ens podrà negar el nostre sentit social, ni tampoc l'excel·lència d'algunes de les solucions que hem aplicat als problemes externs de l'home en societat. Esprement la quinta essència de la catalanitat, Josep Ferrater i Mora ha cisellat magistralment, en termes de la més bona època orsiana, les característiques de les nostres formes de vida. Recordem-les. De bon antuvi, la *continuïtat*, o sigui el sentit de la pervivència, motivat doblement per l'arrelament a Europa —consciència històrica— i per l'acostament a Castella — permanència ètica fora de tota contingència. Segonament, el *seny*, rebaixat de graduació com a factor psicològic, però encara situant-nos al bell mig de la nostra vida i perfeccionable per la prossecució del que és just, convenient i correcte. Després, la





*mesura*, com a actitud individual que retruca sobre el seny, en fa viables les manifestacions i ensems determina la tendencialitat del català cap a realitats concretes, eficaces i profundes. I en darrer lloc, la *ironia*, forma vital que permet redreçaments i anul·la la gangrena de la passió i el fanatisme. El seny, la mesura i la ironia es troben al servei de la continuïtat, expressada en la fórmula "que tot el que ha passat no ha passat immotivadament, i que tot el que s'ha esdevingut haurà d'ésser incorporat d'alguna manera, sense perdre res d'essencial, al futur".
(…)

S'han cercat algunes explicacions primàries a la paradoxa que comentem, a la contradicció evident entre aquestes… cares d'un mateix poble. Algun dels més il·lustres escriptors actuals, que fa de la ironia el fuet de la mesura, recorre fins i tot a la meteorologia, i explica que són el vents de mar els qui tenen la culpa de les jornades atziagues de la nostra història. Mentre la tramuntana asseca i trempa, el garbí humiteja i desferma els nervis i els predisposa a tota acció delirant. En aquesta visió irònica hi ha un gran fons de veritat, i no pel re-joc de vents, sinó perquè la marina de Catalunya ha estat la que sempre ha marcat el punt en els moments decisius. I els homes del litoral, com ja hem dit abans, comporten molts processos antropològics dissociadors, com és ara el mestissatge, un terrer on fàcilment arrelen les contradiccions internes, les actituds del mesell i del pinxo. No obstant això, ni la meteorologia ni l'hibridisme no ens poden dur gaire lluny pel camí de la veritat. El mestissatge no crea valors propis; el que fa és polaritzar-ne els defectes, enravenar els extremismes dels acords dissonants, aprofundir les escletxes en el cos espiritual del país. Si els gascons del segle XVI contribuïren a donar vigoria al camp català, però alhora nodriren el bandolerisme, no se n'ha de

concloure que ells afavorissin ni l'esperit feiner ni la versió extremista del sentimentalisme català. L'un i l'altre, netament indígenes, havien florit esponerosos abans que posessin llur petjada a casa nostra.

Tampoc no podem admetre el criteri dels qui examinen aquesta qüestió amb una òptica absolutament històrica. Per a aquests la manca de normalitat en el comportament psicològic col·lectiu és deguda a les circumstàncies del desenvolupament de Catalunya, que ens haurien convertit en un poble penalitzat i, per tant, subjecte a inevitables deformacions mentals. La desorientació caracteriològica —o sigui la dissociació de què estem parlant— provindria del *ressentiment* contra la tirania forastera, que crearia un ventall de tendencialitats espirituals defectuoses: l'individualisme, la dissimulació, la insociabilitat, els complexos d'inferioritat i d'apàtrida, l'extremisme i la rebel·lia permanent.

Hem d'anar, doncs, a raure a capes molt més pregones del nostre caràcter col·lectiu si volem treure l'entrellat del nostre comportament històric.
(…)

PUNTS CARDINALS DEL TEMPERAMENT CATALÀ
Per tant, hem de procedir a més recerques. I una de les que ens ha semblat més prometedora és la intuïda per Jordi Pérez Ballestar, en plena jovenesa intel·lectual, cap a l'any 1953. En un esforç per plantejar-se la meditació sobre la grandesa i la servitud de Catalunya i conspirar cap a una caracterització progressiva del que és "el català típic", el nostre autor establia "les quatre possibilitats de l'actitud típicament catalana davant la realitat", uns punts cardinals que cobrien les diverses variants de la nostra rosa dels temperaments. Seny, embadaliment, rebentada i tot o res eren les tiges mestres de la seva





concepció. Partint d'aquestes dades hom podria arribar a conclusions ben satisfactòries des d'un punt de vista rigorosament científic.
(…)

El seny, l'hem adquirit a través de la possessió d'una terra aspra i de la perfecció de l'eina en el treball. És fruit d'una experiència secularment transmesa i heretada en la difícil conquesta de la riquesa, sobretot en els moments cabdals del segle XVIII, quan ens redreçàrem, amb un gest titànic, de la nostra misèria fiscal i espiritual. Per això el seny no pot ésser la mesura d'or, ni l'exacta apreciació de les coses, ni l'audàcia calmosa. Ferrater i Mora l'ha desviat immediatament cap al bastiment de la continuïtat en la mesura, desempallegant-se'n com ha pogut, perquè s'abocava, en contemplar-lo com a sentit comú, a una tendència irreprimible vers la vulgarització, la supressió de l'esperit, l'eliminació de l'ideal i el rebaixament col·lectiu. Per a mi, només l'experiència històrica assegura al seny català una vàlua transcendental.
(…)

Es així, per aquest viarany, que anem a parar a una *relació directa entre el seny i la sensualitat*. Ens plauen el món, la vida que fem en aquest món, el nostre paisatge humà i mediterrani, els colors del cel i la bona taula. Assaborim el nostre petit terrer amb la impudícia del dionisíac. La forma, el color, la llum, tot entra dintre nostre, amb un baf deliciós, que ens emplena els sentits. Com perdre tot això? Com capficar-se per causes perseverants i que volen una tensió i que potser faran córrer un risc? Si no es treu un català de polleguera —la qual cosa, com veurem immediatament, no és pas difícil—, adopta generalment la línia de la mínima resistència. Afluixa i amolla, per satisfer els seus sentits, la seva existència

confortable, el seu egoisme d'ésser privilegiat per la natura. L'estètica, en aquests moments, ens ofega.

Ben poca cosa hauríem dit al món si el seny ens hagués oprimit d'aquesta manera, si haguéssim d'ésser esclaus del panxacontentisme i de la sensualitat. Però el seny actuant en funció de l'experiència històrica —o sigui, el seny que persegueix la claredat i la correcció a través de la mesura— provoca una realitat vital: la tendència que hom es captingui bé. El just *capteniment* és la nostra fórmula d'or, el nord dels catalans en els nostres afers públics i privats. És el seny més la mesura, que asseguren la continuïtat de la terra. En això el català és l'hereu directe de l'home antic.
(…)

En l'eix ideal de la mentalitat catalana, a l'extrem oposat del bon capteniment hi ha l'*arrauxament*. Tot pol positiu en comporta un altre de negatiu, i la rauxa s'oposa simultàniament al seny i a la mesura. En parla popular és l'antítesi de la prudència i del seny; i així ha recollit el mot la verba culta. "Vanitosa, arrauxada i traçuda", així Maragall qualifica Barcelona, en l'*Oda Nova*; i després hi torna: "passada l'estona i el dia i la rauxa, i el vent es disbauxa".
(…)

DEL SENY A LA RAUXA
Altres característiques individualitzades de la mentalitat catalana han de concórrer a explicar el mecanisme del nostre comportament col·lectiu, presidit gairebé sempre pel seny i en determinades ocasions per la rauxa, perquè no és fàcil d'entendre com podem passar, en hores (temps històric), de la més obscura adscripció al món de les realitats minimitzades al botafoc de l'eixelebrament iconoclasta.
(…)





EL NUS DEL PROBLEMA PSICOLÒGIC CATALÀ
Del seny a l'arrauxament, de la mesura al barroquisme, del bon capteniment a la rebentada, les condicions favorables semblen topar-se amb les adverses en el desplegament de les formes mentals de la catalanitat. No ens sorprenguéssim pas gaire, perquè podríem formular un teixit de discrepàncies semblants respecte a la psicologia dels pobles veïns o amb els que convivim. I els catalans, recordem-ho, pel fet d'ésser de marca i viure dues influències simultànies comportem més càrrega explosiva que els altres.
(…)

Amb missatge llarg o missatge curt, Catalunya viu perquè ha de fer quelcom a la història. Això és llei divina i natural, que no admet monstruositats biològiques. O surem o ens enfonsem. Pel fet que hàgim surat durant els quatre segles més aguts del Minotaure, ens certifiquem de la realitat de la nostra existència. Per això no podem dir que la història de Catalunya sigui un perpetu condicional, petita relliscada lèxica de Ferrater i Mora. No. La vida dels catalans és un acte d'afirmació continuada: és el *sí*, no el *si*. Per això el primer ressort de la psicologia catalana no és la raó, com en els francesos; la metafísica, com en els alemanys; l'empirisme, com en els anglesos; la intel·ligència, com en els italians, o la mística, com en els castellans. A Catalunya el mòbil primari és la *voluntat d'ésser*.

**NOTICIA DE CATALUÑA**
JAUME VICENS VIVES

## Capítulo 11.
## Los resortes psicológicos colectivos

LAS CONTRACCIONES PSICOLÓGICAS

No es necesario pensar mucho sobre el sentido profundo de los hechos que acabamos de analizar en estas páginas —actitudes sociales de los catalanes, pactismo, comunitarismo, intervencionismo hispánico, relaciones con el Minotauro y desarrollo de los fenómenos revolucionarios— para que destaque con estrépito la paradoja que informa la experiencia histórica de Cataluña. Esta experiencia de disociaciones externas y contradicciones internas ha acabado por constituirse en resorte psicológico del comportamiento colectivo.

Por un lado, si nos examinamos a nosotros mismos desde un punto de vista favorable, somos hombres trabajadores, constructivos, reposados, previsores, capaces de encontrar fórmulas adecuadas al buen desarrollo de las relaciones privadas y públicas. Nadie podrá negarnos nuestro sentido social ni tampoco la excelencia de algunas de las soluciones que hemos aplicado a los problemas externos del hombre en sociedad. Exprimiendo la quintaesencia de la catalanidad, Josep Ferrater i Mora ha cincelado magistralmente, en términos de la mejor época orsiana, las características de nuestras formas de vida. Recordémoslas. De antemano, la *continuidad*, o sea el sentido de la pervivencia, doblemente motivado por el arraigo en Europa —conciencia histórica— y por el acercamiento a Castilla —permanencia ética fuera de toda contingencia—. En segundo lugar, el *seny* (la sensatez), rebajado de graduación como factor psicológico, pero todavía situándonos en el centro de nuestra vida y perfeccionable por la prosecución de lo justo, conveniente y correcto. Luego, la *mesura*, como actitud individual que repiquetea sobre el *seny*, hace viables sus manifestaciones y, al mismo tiempo, determina la tendencialidad del catalán hacia realidades concretas, eficaces y profundas. Y, finalmente, la *ironía*, forma vital que permite restablecimientos y anula a gangrena de la pasión y el fanatismo. La cordura, la mesura y la ironía se encuentran al servicio de la continuidad, expresada en la fórmula "que todo lo que ha pasado no ha pasado





inmotivadamente, y que todo lo que ha acontecido tendrá que ser incorporado de alguna manera, sin perder nada de lo esencial, al futuro".
(…)

Se han buscado algunas explicaciones primarias a la paradoja que comentamos, a la contradicción evidente entre estas... caras de un mismo pueblo. Alguno de los más ilustres escritores actuales, que hace de la ironía el látigo de la mesura, recurre incluso a la meteorología, y explica que son los vientos de mar los que tienen la culpa de las jornadas aciagas de nuestra historia. Mientras que la tramontana seca y templa, el garbino humedece y desata los nervios y los predispone a toda acción delirante. En esta visión irónica hay un gran fondo de verdad, y no por el re-juego de vientos, sino porque la marina de Cataluña siempre ha sido la que ha marcado el punto en los momentos decisivos. Y los hombres del litoral, como ya hemos dicho antes, incorporan muchos procesos antropológicos disociadores, como el mestizaje, un terreno donde fácilmente arraigan las contradicciones internas, las actitudes del insensible y del fanfarrón. Sin embargo, ni la meteorología ni el hibridismo van a poder llevarnos muy lejos por el camino de la verdad. El mestizaje no crea valores propios; lo que hace es polarizar los defectos, enrigidecer los extremismos de los acordes disonantes, hacer más profundas las grietas abiertas en el cuerpo espiritual del país. Si los gascones del siglo XVI contribuyeron a vigorizar el campo catalán, pero nutrieron también el bandolerismo, no hay que concluir de ello que favorecieran ni el espíritu trabajador ni la versión extremista del sentimentalismo catalán. Uno y otro, netamente indígenas, habían florecido orgullosos antes de que aquellos pusieran su huella en nuestra tierra.

Tampoco podemos admitir el criterio de quienes examinan esta cuestión desde una óptica absolutamente histórica. Para ellos la falta de normalidad en el comportamiento psicológico colectivo se debe a las circunstancias del desarrollo de Cataluña, que nos habrían convertido en un pueblo penalizado y, por tanto, sujeto a inevitables deformaciones mentales.

La desorientación caracteriológica —o sea, la disociación de la que estamos hablando— provendría del *resentimiento* contra la tiranía forastera, que crearía un abanico

de tendencialidades espirituales defectuosas: el individualismo, la disimulación, la insociabilidad, los complejos de inferioridad y de apátrida, el extremismo y la rebeldía permanente.

Así pues, tenemos que ir a parar a capas mucho más profundas de nuestro carácter colectivo si queremos llegar a entender nuestro comportamiento histórico.
(…)

PUNTOS CARDINALES DEL TEMPERAMENTO CATALÁN
Por lo tanto, tenemos que proceder a realizar más investigaciones. Y una de las que nos ha parecido más prometedora es la intuida por Jordi Pérez Ballestar, en plena juventud intelectual, hacia el año 1953. En un esfuerzo por plantearse la meditación sobre la grandeza y la servidumbre de Cataluña y conspirar hacia una caracterización progresiva de lo que es "el catalán típico", nuestro autor establecía "las cuatro posibilidades de la actitud típicamente catalana ante la realidad", unos puntos cardinales que cubrían las distintas variantes de nuestra rosa de los temperamentos. El *seny*, el embelesamiento, la explosión y el todo o nada eran los pilares maestros de su concepción. Partiendo de estos datos podría llegarse a conclusiones muy satisfactorias desde un punto de vista rigurosamente científico.
(…)

Hemos adquirido el *seny* a través de la posesión de una tierra áspera y de la perfección de la herramienta en el trabajo. Es fruto de una experiencia secularmente transmitida y heredada en la difícil conquista de la riqueza, sobre todo en los momentos primordiales del siglo XVIII, cuando nos restablecimos, con un gesto titánico, de nuestra miseria fiscal y espiritual. Por eso el *seny* no puede ser la medida de oro ni la exacta apreciación de las cosas ni la audacia calmosa. Ferrater i Mora lo ha desviado inmediatamente hacia el marco de la continuidad en la mesura, librándose de él como ha podido, porque se abocaba, al contemplarlo como sentido común, a una tendencia irreprimible hacia la vulgarización, la supresión del espíritu, la eliminación del ideal y el rebajamiento colectivo. Para mí, solo la experiencia histórica asegura al *seny* catalán un valor trascendental.
(…)

Es así, por este sendero, que vamos a parar a una *relación directa entre el seny y la sensualidad*. Nos complacen el mundo,





la vida que llevamos en este mundo, nuestro paisaje humano y mediterráneo, los colores del cielo y la buena mesa. Saboreamos nuestra pequeña tierra con la impudicia del dionisíaco. La forma, el color, la luz, todo entra dentro de nosotros, con un vaho delicioso que nos llena los sentidos. ¿Cómo perder todo esto? ¿Cómo preocuparse en causas perseverantes, que quieren una tensión y que quizás harán correr un riesgo? Si no se saca a un catalán de quicio —lo cual, como veremos inmediatamente, no es difícil—, este adopta generalmente la línea de la mínima resistencia. Afloja y suelta, para satisfacer sus sentidos, su existencia confortable, su egoísmo de ser privilegiado por la naturaleza. La estética, en estos momentos, nos ahoga.

Muy poca cosa habríamos dicho al mundo si el *seny* nos hubiera oprimido de esta manera, si tuviéramos que ser esclavos de la complacencia y de la sensualidad. Pero el *seny*, actuando en función de la experiencia histórica —o sea, el *seny* que persigue la claridad y la corrección a través de la mesura— provoca una realidad vital: la tendencia a comportarse debidamente. El *comportamiento* justo es nuestra fórmula de oro, el norte de los catalanes en nuestros asuntos públicos y privados. Son el *seny* más la mesura los que aseguran la continuidad de la tierra. En esto el catalán es heredero directo del hombre antiguo.
(…)

Dentro del eje ideal de la mentalidad catalana, en el extremo opuesto del buen comportamiento está el *arrebatamiento*. Todo polo positivo comporta otro negativo, y el arrebato se opone simultáneamente al *seny* y a la mesura. En el habla popular es la antítesis de la prudencia y del *seny*; y así ha recogido la palabra la *verba culta*. "Vanitosa, arrauxada i traçuda" ('Vanidosa, arrebatada y mañosa'), así califica Maragall a Barcelona en la *Oda Nova*, para continuar después: "passada l'estona i el dia i la rauxa, i el vent es disbauxa" ('pasado el rato y el día y el arrebato, y el viento se desata').
(…)

DEL *SENY* A LA *RAUXA*
Otras características individualizadas de la mentalidad catalana deben concurrir para explicar el mecanismo de nuestro comportamiento colectivo, presidido casi siempre por el *seny* y, en determinadas ocasiones, por la *rauxa*, el arrebato, porque no es fácil de entender cómo podemos pasar, en horas (tiempo

histórico), de la más oscura adscripción al mundo de las realidades minimizadas al botafuego del atolondramiento iconoclasta.
(…)

EL FONDO DEL PROBLEMA PSICOLÓGICO CATALÁN
Del *seny* a la *rauxa*, de la mesura al barroquismo, del buen comportamiento a la explosión, parece que las condiciones favorables se topan con las adversas en el despliegue de las formas mentales de la catalanidad. No debería sorprendernos mucho, puesto que podríamos formular una serie de discrepancias semejantes respecto a la psicología de los pueblos vecinos o con los que convivimos. Y los catalanes, recordémoslo, por el hecho de ser de marca y de recibir dos influencias simultáneas, llevamos más carga explosiva que los demás.
(…)

Con mensaje largo o mensaje corto, Cataluña vive porque tiene que llevar a cabo algo en la historia. Esto es ley divina y natural, que no admite monstruosidades biológicas. O flotamos o nos hundimos. Por el hecho de haber flotado durante los cuatro siglos más intensos del Minotauro, nos certificamos de la realidad de nuestra existencia. Por eso no podemos decir que la historia de Cataluña sea un perpetuo condicional, pequeño resbalón léxico de Ferrater i Mora. No. La vida de los catalanes es un acto de afirmación continua: es el *sí*, no el *si*. Por eso, el primer resorte de la psicología catalana no es la razón, como en los franceses; la metafísica, como en los alemanes; el empirismo, como en los ingleses; la inteligencia, como en los italianos, o la mística, como en los castellanos. En Cataluña el móvil primario es la *voluntad de ser*.





**WE, THE CATALANS**
JAUME VICENS VIVES

**Chapter 11.**
**Collective Psychological Drivers**

PSYCHOLOGICAL CONTRACTIONS
There is no need to dwell at length on the profound significance of the events we have just analysed in these pages – the social attitudes of Catalans, the agreement-based system of *pactisme*, communitarianism, Hispanic interventionism, relations with the Minotaur and the unfolding of revolutionary phenomena – for the paradox that shapes Catalonia's historical experience to emerge with sufficient clarity. This experience of external dissociations and internal contradictions has ultimately come to constitute a psychological driving force of collective behaviour.

On the one hand, if we are to flatter ourselves, we are an industrious, constructive, measured and forward-looking people, capable of finding suitable approaches to ensure that both private and public relations run smoothly. No one can deny our social awareness, nor the excellence of some of the solutions we have applied to the external problems of people living in society. Distilling the very essence of Catalan identity, Josep Ferrater i Mora masterfully articulated, in terms characteristic of Ors' finest period, the defining features of our way of life. Let us recall them. First of all, *continuity*, that is, a sense of survival, doubly motivated by rootedness in Europe – historical consciousness – and by proximity to Castile – ethical permanence beyond all contingency. Secondly, *seny* (that distinctly Catalan form of common sense) diminished in intensity as a psychological factor, yet still placing us at the very centre of our lives and capable of refinement through the pursuit of what is just, appropriate and right. Then, *moderation*, as an individual attitude that reinforces *seny*, makes it viable and at the same time shapes the Catalan inclination towards concrete, effective and profound realities. And lastly, *irony*, a vital stance that allows for readjustment and counteracts the gangrene of passion and fanaticism. *Seny*, moderation and irony are placed at the service of continuity, summed up as follows: 'there is a reason for everything that has happened, and everything that has happened must, in some way, be incorporated into the future without losing anything essential.'
(…)

Some primary explanations have been sought for the paradox we are discussing, for the evident contradiction between these… faces of the same people. One of the most distinguished contemporary writers, who employs irony as a corrective to moderation, even turns to meteorology, suggesting that sea winds are to blame for the ill-fated days of our history. While the northerly wind (*tramuntana*) dries and invigorates, the south-westerly wind (*garbí*) moistens and unsettles the nerves, predisposing people to all manner of delirious behaviour. There is a substantial core of truth in this ironic view, though not because of the interplay of winds, but because coastal Catalonia has always set the tone at decisive moments. And the men of the coast, as we have already noted, embody many dissociative anthropological processes, such as cultural mixing. This, in turn, leads to internal contradictions, such as attitudes that are both submissive and overconfident. However, neither meteorology nor hybridism can take us very far along the path to truth. Mixing does not create values of its own; rather, it polarises defects, hardens the extremisms born of discordant agreements and deepens the fissures in the spiritual body of the country.

If the Gascons of the sixteenth century helped to invigorate the Catalan countryside but also fuelled banditry, we should not conclude that they fostered either the industrious spirit or the extremist strain of Catalan sentimentalism. Both, distinctly indigenous, had already flourished abundantly before they left their mark on our land.

Nor can we accept the position of those who examine this question from an exclusively historical perspective. For them, the lack of normality in collective psychological behaviour stems from the circumstances of Catalonia's development, which presumably turned us into a penalised people and therefore one subject to inevitable mental distortions. It is argued that this disorientation of character – that is, the dissociation we are discussing – derives from *resentment* against foreign tyranny, giving rise to a range of flawed spiritual tendencies: individualism, dissimulation, unsociability, feelings of inferiority and rootlessness, extremism and permanent rebellion.

We must therefore delve into far deeper layers of our collective character if we are to unravel the meaning of our historical behaviour.
(…)





CARDINAL POINTS OF THE CATALAN TEMPERAMENT

We must therefore enquire further. One of the most seemingly promising approaches was intuited by Jordi Pérez Ballestar in his intellectual youth, around 1953. In an effort to reflect on Catalonia's greatness and servitude and to move towards a gradual characterisation of 'the typical Catalan', he identified 'the four possibilities of the typically Catalan attitude towards reality' – cardinal points encompassing the various variants of our compass of temperaments. *Seny,* rapture, explosiveness and all or nothing were the main pillars of his conception. From these premises, one might arrive at highly satisfactory conclusions from a strictly scientific standpoint.
(…)

We have acquired *seny* through possession of a harsh land and through the refinement of tools in our work. It is the result of experience handed down and inherited over the centuries in the difficult conquest of prosperity, above all at the decisive moments of the eighteenth century, when we rose, with a titanic gesture, from our fiscal and spiritual misery. For that reason, *seny* cannot simply be the golden mean, nor the exact appreciation of things, nor calm audacity. Ferrater i Mora immediately redirected it towards the construction of continuity through moderation, distancing himself from it as far as he could, since, if understood merely as common sense, it tended irresistibly towards vulgarisation, the suppression of spirit, the elimination of ideals and a collective debasement. For my part, only historical experience guarantees Catalan *seny* a transcendent value.
(…)

Thus, along this path, we arrive at a *direct relationship between seny and sensuality.* We delight in the world, in the life we lead within it, in our human and Mediterranean landscape, in the colours of the sky and in good food. We savour our small homeland with Dionysian abandon. Form, colour and light – we encompass it all, and it is like a delicious breath that fills our senses. How could we relinquish all this? How could we commit ourselves to enduring causes that demand tension and may entail risk? Unless Catalans are pushed beyond endurance – which, as we shall see, is by no means difficult – they generally follow the path of least resistance. They yield and let go in order to satisfy their senses, their comfort and

their egocentric sense of being privileged by nature. At such moments, aesthetics overwhelm us.

We would have said very little to the world if *seny* had constrained us in this way, if we had become slaves to complacency and sensuality. But *seny* acting in accordance with historical experience – that is, *seny* seeking clarity and rectitude through moderation – gives rise to a vital reality: the tendency to conduct oneself properly. Proper *conduct* is our golden formula, the true north of Catalans in our public and private affairs. It is *seny* combined with moderation that ensures the continuity of the land. In this, Catalans are the direct heirs of ancient man.
(…)

On the ideal axis of the Catalan mentality, at the opposite extreme from proper conduct, lies *arrauxament* (impulsiveness). Every positive pole entails a negative one, and *rauxa* stands in direct opposition to both *seny* and moderation. In colloquial speech it is the antithesis of prudence and *seny*, and formal language has adopted the term in this sense. In his *Oda Nova*, Maragall describes Barcelona as 'vain, impetuous and deft', and later he returns to the idea: 'the moment and the day and the rapture have passed, and the wind runs riot'.
(…)

FROM SENY TO RAUXA
Other distinctive features of the Catalan mentality must also help to explain the mechanism of our collective behaviour, governed almost always by *seny* and, on certain occasions, by *rauxa*, for it is not easy to understand how we can go, within a matter of hours – in historical time – from the darkest adherence to a world of diminished realities to the incendiary blaze of iconoclastic recklessness.
(…)

THE HEART OF THE CATALAN PSYCHOLOGICAL PROBLEM
From *seny* to *arrauxament*, from moderation to baroque excess, from proper conduct to explosive rupture, favourable conditions appear to clash with adverse ones in the unfolding of the mental forms of Catalan identity. We should not be greatly surprised, for we could construct a similar web of discrepancies regarding the psychology of neighbouring peoples or those with whom we coexist. And Catalans, let us remember, by virtue of being a borderland people and living under two simultaneous influences, carry a greater explosive charge than others.
(…)





Whether the message be long or short, Catalonia lives because it has something to accomplish in history. This is a divine and natural law, one that admits no biological monstrosities. Either we remain afloat or we sink. The very fact that we stayed afloat during the four most acute centuries of the Minotaur confirms the reality of our existence. For this reason, we cannot say that the history of Catalonia is a perpetual conditional – a slight lexical slip on Ferrater i Mora's part. No. The life of the Catalans is an act of continuous affirmation: it is the *yes* (*sí*, with an accent), not the *if* (*si*, without an accent). Thus, the primary driving force of Catalan psychology is not reason, as with the French; metaphysics, as with the Germans; empiricism, as with the English; intelligence, as with the Italians; nor mysticism, as with the Castilians. In Catalonia, the fundamental impulse is the *will to be*.